

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษา และเพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธในโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหาร 19 คน ครู 336 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 126 คน คณะกรรมการนักเรียน จำนวน 277 คน ในโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ เขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 19 โรงเรียน รวม 758 คน ในปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา แบบสอบถาม นักเรียน แบบทดสอบนักเรียน แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบศึกษาเอกสารการดำเนินงานของโรงเรียนและ ประเด็นการประชุมกลุ่มสัมมนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านปัจจัย จากการศึกษาสภาพพบว่า ผู้บริหารและครูมีพรหมวิหารธรรม มีความเป็นกัลยาณมิตร มีความจริงใจในการทำงาน โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีความพยายามในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น เอื้อต่อการเรียนรู้ ปัญหาที่พบคือ ครูมีความรู้และประสบการณ์ในพุทธศาสนาที่แตกต่างกันส่งผลให้วิธีการสอนไม่เหมือนกัน มีการสนับสนุนปัจจัยต่างๆ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน้อยและยังมีข้อจำกัดในด้านอาคารสถานที่ โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการอบรมพัฒนาบุคลากร แสวงหาความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนร่วมกับชุมชน และพัฒนาภูมิทัศน์สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีแนวทางในการพัฒนาโดย ควรมีการอบรมพัฒนาบุคลากร จัดทำคู่มือครูในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่มีรายละเอียดที่ชัดเจน เป็นไปใน

ทางเดียวกัน สร้างเครือข่ายโรงเรียนวิถีพุทธระดับโรงเรียน ให้วัดมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และผู้บริหารเป็นผู้นำในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2. ด้านกระบวนการ มีสภาพ การดำเนินงาน โดยโรงเรียนได้มีการบูรณาการพุทธธรรม สอดแทรกเข้าไปในสาระการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตประจำวัน มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นความสัมพันธ์อย่างเป็นกัลยาณมิตรในโรงเรียน ปัญหาที่พบคือ ครูยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้บูรณาการ ขาดการประสานสัมพันธ์ร่วมกับชุมชนในลักษณะที่เป็นโรงเรียนและชุมชนวิถีพุทธ และแนวปฏิบัติกิจกรรมพื้นฐานชีวิตยังไม่ชัดเจน ได้มีข้อเสนอแนะ คือ จัดฝึกอบรมการจัดทำแผนบูรณาการ จัดกิจกรรมที่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง (คนในชุมชน) สามารถทำร่วมกันได้ ควรมีการหารูปแบบกิจกรรมพื้นฐานชีวิตที่เป็นรูปธรรมชัดเจน มีแนวทางเพื่อการพัฒนาโดยองค์กรรัฐ โดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดฝึกอบรมการจัดทำแผนบูรณาการพุทธธรรมเข้าสู่การเรียนการสอน สนับสนุน สื่อการเรียนรู้ ให้กับโรงเรียน โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ครู นักเรียน และคนในชุมชนร่วมทำได้โดยไม่เป็นทางการ และส่งเสริมให้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแกนสำหรับกิจกรรมพื้นฐาน

3. ด้านผลผลิต มีสภาพการดำเนินงานโดยโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธ มีความสามารถระดับสูงในการพัฒนานักเรียนตามแนวทางพุทธธรรมและไตรสิกขา ทำให้ผลของการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงตามไปด้วย ปัญหาที่พบคือ นักเรียนมีเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมและพฤติกรรมเชิงคุณธรรมนักเรียนในระดับที่น้อยมาก มีข้อเสนอแนะ คือ นิมนต์พระสงฆ์ในวัดภายในชุมชนมาเป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการอบรมศีลธรรมทั้งบ้านและโรงเรียน ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาหลักธรรมและความรู้ทางพุทธศาสนาให้มากขึ้น แนวทางในการพัฒนา ทำได้โดย นิมนต์พระสงฆ์ในวัดภายในชุมชนมาเป็นผู้นำและมีบทบาทสำคัญในการอบรมศีลธรรมในโรงเรียน รวมถึงการใช้สถานที่ภายในวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ทางพุทธศาสนาให้กับนักเรียน

4. ด้านผลกระทบ จากการศึกษพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียนตามวิถีทางโรงเรียนวิถีพุทธตามหลักไตรสิกขาอย่างคึกคัก ปัญหาที่พบ คือ การดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะคือ ควรประสานความร่วมมือในการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธอย่างจริงจังจากชุมชนและ ส่งเสริมให้ความรู้ผู้ปกครองด้านการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ พร้อมทั้งมีแนวทางในการพัฒนา คือ ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง) เข้าใจในหลักปรัชญาการศึกษาตามแนววิถีพุทธ และสร้างสรรค์ความร่วมมือตามหลัก บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) โดยขอความอนุเคราะห์จากวัดให้มีการแสดงธรรมเรื่องโรงเรียนวิถีพุทธให้ชุมชนเกิดความเข้าใจเพื่อสอดแทรกความเป็นวิถีพุทธเข้าไปในชุมชน เพื่อให้เกิดชุมชนวิถีพุทธในอนาคต

The objectives of this research were 1) to study the present situation and problems in school management and 2) to find out of development of guidelines for Buddhist-Way School Model Operation. Collected data from 19 administrators, 336 teachers, 126 school committees, and 277 students of school council in 19 Buddhist-Way School Model Operations, Chiang Mai Educational Service Area 1. Research instruments comprised questionnaires, moral knowledge test, structured interviews form, and a focus group meeting program. The gather data was analyzed summarized and presented though tables and descriptions.

The results were as follow:

Input: Administrators and teachers had holy abiding, good friendship and sincere in working, the schools had good management system, and there was appropriated and good environment in schools in totally. The problems were found that the teachers had knowledge and experiences in Buddhism differently so they had thought according to their own knowledge and it was not in the same direction, officers needed to join in seminar or training in Buddha-Dhamma and meditation training, and there was lack of supporting from stakeholders, and a few schools did not have enough rooms for special activities, specially for Buddhist study. The suggestions were given that the school should train the officers in meditating, and Buddha-Dhamma knowledge, the school should make clear and property strategies and working plan to attract supporting from all stakeholders, and developed school environment. The guidelines for the problems were the school should train the officers in meditating, and Buddha-Dhamma

knowledge, the school should build the Buddhist-Way School Network to join the cooperation in working and the administrators should be the leader in developing school's environment.

Process: The schools integrated Buddha-Dhamma in every courses in studying and linked to daily life, the school promoted relationship of good friendship, respectfulness, and compliment to all people in school. The problem were some teachers lacked of knowledge to integrated Buddha-Dhamma in teaching, there was a little connection to community, and there was not the clear concept of an activities or the best practice of fundamental way of life. The suggestion were given that the teachers needed training in how to integrated Buddha-Dhamma linked to daily life, the school should intent making more connection to community, and all stakeholders should find out the clear and possible activities in fundamental way of life. The guidelines for these were the government, especially the educational Service Area should support training and learning sources for the schools, the school should make more connection to community by joining activities that communities, teachers and students can join for closer relationship, and using the sufficiency economy philosophy into the fundamental way of life.

Output: The Buddhist-Way School Model Operation , Chiang Mai Educational Service Area 1 had higher ability in developing students according to Threefold Training so the result of developing was higher in all dimensions. However, the problem was found that the students had less knowledge about Buddha-Dhamma. The suggestion was found that the school should invite monks and local expert in Buddhism to teach regularly. Thus, the guideline for the problem were the schools should invited monks to teach in school especially the local monk in temple nearby school and the school can also bring the students to temple as school learning recourse continuously, and supported Dhammasuksa Studying.

Impact: the school had tried in developing students following the Threefold Training .The problem was there was lacked supporting from community as the stake holders .The suggestion was the school should have high intention in connecting with community ,the school committee should inform school's administrating to community. Therefore, the guideline was there needed training to administrators, teachers, school committees to understand the philosophy of Buddhist-Way School. Furthermore, the schools should ask a monk to be the leader of expending Buddha-Dhamma into community to be the Buddhist-Way community in the future.